

Kovács Ilona: Dohnányi Ernő új perspektívában

FOTÓ: RÉVÉSZ ANDRÁS

Az utóbbi két évtizedben öröndetesen fellendülő Dohnányi kutatás egyre gyarapodó irodalmi termése a közelmúltban újabb kötettel gazdagodott. A Gramofon Könyvek sorozatában napvilágot látott Kovács Ilona *Dohnányi Ernő új perspektívában* című könyve, amiben a szerző az elmúlt tizenöt évben megjelent értekezéseiből ad válogatást. Olyan tanulmányok gyűjteményét tarthatja kezében az olvasó melyek eddig jobbára zenei szakfolyóiratokban, tanulmány kötetekben láttak napvilágot, illetve doktori disszertáció forrásanyagául szolgáltak. Kötetté szervezésük fontos összegzése Kovács Ilona eddigi tudományos pályájának, aki közel negyed százada elkötelezett kutatója Dohnányi Ernő művészetének.

A most megjelent kötet tematikusan négy nagyobb fejezetre tagolódik. Az első, s egyben legterjedelmesebb rész a zeneszerzői műhelybe vezet az olvasót. A modern vázlatkutatás alapvetéseit és azok Dohnányira vonatkozatható személyes momentumait A vázlatok-fogalmazványok vizuális megjelenése Dohnányi Ernő kézírataiban című írásában összegezi a szerző. Az érdeklődők számára az ebben foglaltak szolgálhatnak alapul a rákövetkező öt, elemző tanulmány értelmezéséhez. Kovács Ilona az analízisre kiválasztott tételeket illetve műrészleteket ugyan más-és más nézőpontból kiindulva, de minden esetben a szerzői vázlatok-fogal-

mazványok elsődleges vizsgálatát szem előtt tartva közelíti meg – legyen szó akár a tételindítás problematikájáról, akár formai jellegzetességek taglalásáról. Az írásokban a műelemzés és vázlatkutatás-összefonódás, valamint a

TISZTELETJEGGYEL

„Karmester, de kedves”

Talán furcsa, hogy ezúttal egy tizenöt évvel ezelőtti hangversenyt idézek fel, melyre tiszteletjegyet szereztem kicsit sok munkámba tellett, de mindenképp megérte. A londoni székhelyű Filharmónia Zenekar (*nem azonos a London Philharmonic Orchestrával – a szerk*) 2004. április 14-i budapesti hangversenyéről van szó. E lap olvasói pontosan tudják, hogy karmester és zenekar viszonya milyen változatos lehet. Professzionális, ugyanakkor érzelemdús, az alkotótársi érzékenységtől áthatott, vagy bántóan hierarchikus, már-már utálkozó. És persze mindezek számos variációja. Életem során számos kommentárt hallottam már dirigensekről, és örülök, hogy néhányat személyesen is jól ismerhettem, ismerhetek közülük. A sors nagy ajándékának tekintem, hogy az említett koncert karmestere, az idén kilencvenéves Christoph von Dohnányi is közéjük tartozik. Személye nekünk, itt Magyarországon nyilván nem pusztán majd' hét évtizedes pályafutása és világsztár mivolta miatt fontos, hanem azért is, mert máig hordozza a nagypapja, Dohnányi Ernő nevével fémjel-

zett szimfonikus zenekari, és főleg zenekarvezetői hagyomány számos elemét. Ne felejtjük el, hogy Dohnányi Ernő legrégebbi együttesünknek, a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarának 1918-tól volt népszerű elnök-karnagya.

Óriási vesztesége a magyar zenei életnek, hogy a II. világháborút követően Dohnányi Ernő elhagyta Magyarországot, és bár végül nagy megbecsülés övezte az Egyesült Államokban is, a hazai zeneéletből való kiszakítotttsága évekre tétlenségre kényszerítette. A korabeli vádak szerint Dohnányi kollaborált a nyilas rendszerrel, s hogy e koholt – és leginkább a kevésbé tehetséges pályatársak által terjesztett – vádak milyen mélyen gyökeret vertek, két közelmúltbeli történet is jól példázza. Három évvel ezelőtt a Zenetudományi Intézet kiváló munkatársaival, Dalos Annával és Kúsz Veronikával együtt emléktáblát avattunk Dohnányi egykori lakóháza előtt, a floridai Tallahasseeban. Magyarország Kormánya és Florida kormányzója anyagilag is támogatta a kezdeményezést, melynek eredményeként sikerült a zeneszerző-karmester-zongoraművész ottani hagyatékának egy részét is hazahozni. Bájos epizódja volt az ünnepségnek, amikor elegáns idős hölgyek töretlen lelkesedéssel beszéltek a Dohnányi unokákhoz, Christoph-hoz és a későbbi hamburgi polgármester Klaushoz fűződő viszonyukról, egy elsárgult tengerparti fényképet is előhúzva. Christoph az ötvenes években zene-